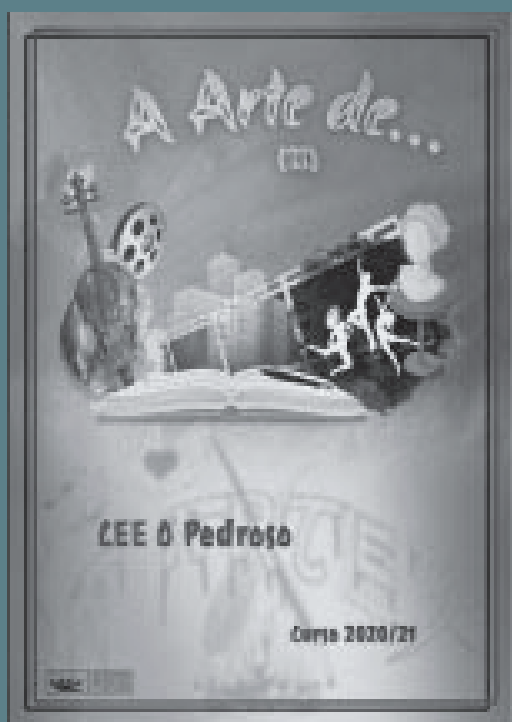

Unha década de proxectos colaborativos no CEE O Pedroso

Patricia Fernández Botana

Clara Goyanes Flecha

Pilar Prieto Ollero

Mª Dolores Sueiro Lema

Purificación Núñez Vieito

Susana Couselo Fernández

Cristina Domínguez Arufe

Mª Mar Luaces Sánchez

Colexio de Educación Especial O Pedroso

cee.opedroso@edu.xunta.gal

CARACTERÍSTICAS DO CONTEXTO EDUCATIVO

O colexio de educación especial O Pedroso é un centro docente público dependente da Consellería de Cultura, Educación e Universidade, deseñado para alumnos que presentan trastornos graves de conduta (Trastorno negativista desafiante, trastorno disocial). É un recurso específico para aquel alumnado ante o que o contexto educativo ordinario – escola e familia– fracasou nos obxectivos de educación, socialización e de benestar mental. Está situado en Santiago de Compostela pero por ser único nas súas características o alumnado procede de toda Galicia.

O colexio, con capacidade para 12 alumnos/as que se escolarizan en réxime de internado, ofrece un modelo mixto médico-pedagóxico cuns programas médico-psico-educativos específicos avaliados por experiencias previas, cunha oferta curricular aberta e flexible, cunha metodoloxía cooperativa, tanto no funcionamento interno como nas formas de convivencia e orientación pedagóxica, e cun programa de modificación da conduta deseñado para que o alumnado acade o obxectivo global de “educación-integración-adequación para a vida”.

Tendo en conta este contexto educativo no que o alumnado (tanto de educación primaria como de educación secundaria) procede dunha historia de desescolarización por comportamentos disruptivos graves, a tarefa pedagóxica debe ir encamiñada non só á adquisición de competencias clave senón que presenta outros obxectivos como:

- Eliminación dos comportamentos disruptivos.
- Adquisición de estratexias prosociais.
- Integración nos ámbitos ordinarios.

En definitiva, unha educación inclusiva.

AS TAREFAS DOS E DAS EDUCADORAS E DEMAIS PERSOAL TÉCNICO E ESCOLAR

Poderían resumirse todas as características que fan necesaria a intervención con alumnado que presenta trastornos graves de conduta como “colaboración multiprofesional”. No colexio O Pedro-

so conviven na intervención educativa co alumnado, persoal docente, persoal auxiliar coidador, persoal educador, e psicólogo clínico do SERGAS, pero se nos centramos nas características propias que o equipo docente desenvolveu para o traballo nos proxectos colaborativos estas son:

- **Comunicación:** manter un elevado nivel de comunicación cotiá, tanto nos encontros improvisados como no encontro planificado, permitindo abordar abertamente aspectos relativos ao proxecto.
- **Decisión:** apoiarse no consenso e no intercambio grupal, así como no exercicio da autonomía e responsabilidade persoal e na autoridade e xerarquía cando a situación o requira.
- **Coordinación:** fundamental no senso de acadar eficiencia nas actuacións.
- **Responsabilidade:** considerar os perfís profesionais cun equilibrio na adxudicación de tarefas entre intereses e eficacia.
- **Rendibilidade:** que as iniciativas individuais revertan no beneficio do grupo e viceversa.
- **Funcionalidade:** coa creación de miniequipos que dean resposta a necesidades específicas.
- **Produtividade:** creación de materiais, instrumentos... que revertan no grupo.
- **Protocalización:** aplicación do programa de modificación de conduta
- **Identidade:** mantemento dunha identidade compatibilizada coa inserción no conxunto.
- **Dinamismo:** capacidade para o cambio e rectificación.

O PROXECTO COLABORATIVO COMO ESTRATEXIA DIDÁCTICA

Desde hai dez cursos comezamos a traballar de xeito colaborativo, primeiro establecendo un *centro de interese* para cada curso escolar, de maneira que todo o alumnado se sentise como parte dun todo independentemente do seu nivel curricular ou da materia a traballar. Pouco a pouco percibimos que esta metodoloxía de traballo en equipo resultaba perfecta para a construción de coñecementos e a adquisición de competencias e habilidades sociais.

Ao longo dos proxectos, fímoslle dando forma e organizando as estratexias de traballo no Proxecto Colaborativo, formando *pequenos grupos mixtos e heteroxéneos* tanto de idade como de nivel curricular, incluso de etapas educativas distintas, en todas as ocasións que puidemos percibir que os alumnos traballaban de forma coordinada entre si. Houbo que coidar dous aspectos moi importantes no deseño destes grupos: que os *obxectivos* dos participantes estivesen *estritamente vinculados*, e que o *sistema de interaccións* fose coidadosamente deseñado.

Así conseguimos, nun alto grao, os obxectivos que perseguíamos:

- *a interdependencia positiva:* a consecución dos obxectivos depende do traballo de todos os integrantes do grupo.
- *responsabilidade individual e grupal:* compromiso de grupo, de modo que todos asumen a responsabilidade de alcanzar os obxectivos grupais e compromiso individual, que significa que cada un se responsabilizará dos obxectivos propios.

– *interacción estimuladora:* os alumnos promoven o éxito dos demais, xa que os traballos alcanzan resultados positivos grazas ao esforzo e ás contribucións conxuntas.

Cómpre salientar que por motivos pedagóxicos e loxísticos a duración das clases, o horario, as materias que se imparten e os agrupamentos son moi diferentes aos dun centro ordinario, sendo a atención que recibe o noso alumnado individualizada. Así mesmo, debido ás características do noso colexio, nalgúns sesións coinciden, ademais, alumnos de diferentes cursos e idades como circunstancia da heteroxeneidade dos agrupamentos.

Inspirándonos ademais nos principios do Plan Lía de Bibliotecas Escolares, enseguida descubrimos que a biblioteca de centro, a nosa *Pedroteca* podía ser o eixe dinamizador deste método de traballo. Porque os desafíos do Plan Lía eran e son tamén os nosos:

- Que a *Pedroteca* sexa verdadeiramente inclusiva, para unha mellor atención á diversidade.
- Que a *Pedroteca* sexa un centro creativo de aprendizaxes, un verdadeiro laboratorio.
- Que a *Pedroteca* sexa un centro de alfabetizacións múltiples, que contribúa á mellora das capacidades lectoras do alumnado e a avanzar na incorporación da lectura dixital.
- Que a *Pedroteca* contribúa ao desenvolvemento das competencias ALFIN/AMI do noso alumnado.
- Que a *Pedroteca* contribúa a fomentar as aprendizaxes por proxectos e outras metodoloxías activas e colaborativas.

O CARÁCTER INTERDISCIPLINAR DOS NOSOS PROXECTOS

A continuación explícanse máis detalladamente dous dos proxectos que desenvolvemos, presentando a estrutura

do proxecto, a súa interdisciplinariedade e as actividades levadas a cabo.

PROXECTO COLABORATIVO "AOS CATRO VENTOS"	INTERDISCIPLINARIEDADE	ACTIVIDADES
RECUNCHO DE AULA 	Samaín, a publicidade na xeografía e historia, folletos turísticos Galicia, Thanksgiving Day, o voto feminino na prensa escrita, 25N día contra a Violencia de Xénero, descifrando códigos, Halloween, Christmas, St. Valentine's Day, deuses gregos, invitación á lectura, lemas publicitarios e bioloxía, a publicidade e a tecnoloxía.	• Elaboración de cartelería, folletos turísticos e Christmas, marcapáxinas. • Interpretación de gráficas na prensa escrita e dixital. • Análise da linguaxe publicitaria.
RECUNCHO DIXITAL 	Buscando información, actualidade, "Haka" contra a violencia de xénero, o Spot publicitario.	• Traballos coas competencias mediáticas. • Análise da campaña publicitaria "Global Muiñeira", e a lotería de Nadal. • Creación audiovisual: elaboración dun "Haka", elaboración dun spot publicitario.
RECUNCHO CIENTÍFICO 	Xornadas Micolóxicas: IX e Xornadas Micolóxicas no Pedroso.	• Saída polo entorno do monte Pedroso, recollida de setas, clasificación, elaboración de carteis, concurso de fotografías, elaboración de cestas, creación dun panel expositor, elaboración de botes de "Boletus Edulis" mediante o proceso de secado.
RECUNCHO DAS LETRAS 	Sempre haberá poesía, Concurso de poesía, Día da poesía, Letras Galegas, Miniconcertazo Letras Galegas 2018, Día do Libro 2018.	• Creación audiovisual e podcasts: recitado de poemas. • Concurso de poesía. • Celebración dun "Miniconcertazo" na biblioteca. • Visita ao Museo do Pobo Galego. • Celebración dunha romaría popular galega. • "A volta ao mundo en 80 libros".
RECUNCHO ARTÍSTICO 	Aos catro ventos, Nadal 2017 e 2018, I Encontros Artísticos, Encontro teatral na Biblioteca, Miniconcertazo "A música clásica e a publicidade", A arte na publicidade.	• Creación do logotipo "Aos catro ventos". • Elaboración de adornos de Nadal con lemas publicitarios. • Representación teatral na biblioteca. • Celebración dun "Miniconcertazo" na biblioteca.
RECUNCHO BULIDEIRO 	Día das Bibliotecas Escolares 2017: Obradoiro 1: Análise de logotipos, Obradoiro 2: Creación de cartaces, Día das Bibliotecas Escolares 2018, Visita á Escola Galega de Consumo, Magosto 2019, Día da Paz, O Entroido 2018 e 2019, semana da prensa, xogos tradicionais, os Maíos no Pedroso.	• Visionado de vídeos publicitarios, debate. • Obradoiros de creación de anuncios publicitarios e carteis. • Matemáticas e poesía. • Visita á escola galega de consumo. • Creación de disfraces "persoa-anuncio".

REFERENCIAS

- CARBONELL SEBARROJA, JAUME (2016): *Pedagogías del Siglo XXI: alternativas para la innovación educativa*. Editorial: Octaedro.
- PUJOLÁS I MASET, PERE (2017): *Aprender juntos alumnos diferentes: los equipos de aprendizaje cooperativo en el aula*. Editorial: Octaedro.
- VERGARA RAMÍREZ, JUAN JOSÉ (2015): *Aprendo porque quiero: el aprendizaje basado en proyectos (ABP), paso a paso*. Ediciones SM.

PROXECTO COLABORATIVO "A ARTE DE... II"	INTERDISCIPLINARIEDADE	ACTIVIDADES
EMOCIONARTE 	Sempre ao teu carón, AmedrentArte, AmArte, NaturArte concurso, Libro de Arte.	• Creación audiovisual e podcasts: interpretación de textos de escritoras. • Elaboración da unidade didáctica "A Arte de Amedrentar", creación audiovisual. • Taller literario. • Concurso fotográfico, taller de fotografía. • Taller de Arte: elaboración dun Libro de Arte. • Creación dun cómic relacionado cós dereitos humanos.
LEMBRARTE 	MagosteArte, Nadal, Entroido con Arte, Día do Libro, Día de Rosalía, Arte Patrimonial, Arte Floral (Os Maios), Día das Letras Galegas.	• Celebración Magosto. Miniconcertazo. • Árbore de Nadal, creación dunha árbore colgante, árbore 2D e 3D. Creación audiovisual: elaboración dun tutorial. • Obradoiro de disfraces: "Os médicos da Peste Negra". • Obradoiro de marcapáxinas. • Traballo coas competencias mediáticas: Construcións patrimoniais galegas e ferramentas tradicionais en Galicia. • Obradoiro en 3D: Arquitectura no mundo. • Obradoiro de Maios. • Creación audiovisual: O Rap da Máscara.
VALORARTE 	Día Internacional contra a Violencia de Xénero, Día da Paz, 8M-Día da Muller.	• Creación audiovisual: "É a violencia de xénero que non para..." • Obradoiro de cartaces. • Performance poética, artística e musical: "Rafael Alberti, Guernica e Beethoven". Obradoiro de creación audiovisual, literaria, artística e musical. • Traballo coas competencias mediáticas: "Mulleres filósofas e científicas".
APRENDER A APRENDER 	Apps: A) XII Xornadas Micolóxicas B) Recoñecemento de plantas, Time-Lapse no Pedroso, Investig-Arte: a)O picudo vermello B)Cienci-Arte coas velutinas, MusicArte, TICArte, deuses mitolóxicos.	• Traballo coas competencias mediáticas: APPS, recoñecemento de setas e plantas no Monte Pedroso. • Elaboración dun Time-Lapse. Creación audiovisual. • Traballo có método científico: o picudo vermello, as velutinas. • Obradoiro artístico e musical: MuisArte. • Traballo coas TICS: TICArte.

Todos os Proxectos Colaborativos desenvolvidos durante estes dez cursos pódense consultar ao completo escaneando os seguintes códigos QR. ■

